

Til Kulturministeriet

Borgergade november 2024

Vedr. høring over bekendtgørelsen om visse typer af bygningsarbejder vedr. fredede bygninger, der ikke kræver forudgående tilladelse.

I oktober 2024 opdagede en vågen lærling skjulte kalkmalerier under en restaurering af Ganløse Kirke. Kalkmalerierne stammer fra 1100-tallet, men har været skjult i årevis. Heldigvis var lærlingen vågen og reagerede og nu bliver kalkmalerierne frilagt til glæde for alle. Det er ikke første gang. I 2014 kom et loftsmaleri frem under en restaurering af det ældste hus i Sønderborg. Loftsmaleriet er formentlig over 400 år gammelt og blev restaureret.

Men den nye bekendtgørelse skal man som ejer af en fredet bygning ikke længere ansøge inden man foretager destruktive undersøgelser med henblik på at afklare tilstanden af skjulte dele, men blot underrette. Det samme gælder ved nedtagning af nedhængte lofter eller pladebeklædninger. I dag, hvis en ejer fjerner et nedsænket lof eller kigger under gulvbrædderne, så er Slots- og Kulturstyrelsen med på sidelinjen og kan rådgive og vejlede, hvis der kommer storslåede loftsmalerier, glemte paneler eller originale gulve frem. Med den nye bekendtgørelse risikerer vi, at vigtig kulturarv går tabt. Nu var lærlingen i Ganløse vågen, men hvad med næste gang? Kan vi forvente, at lærlingen kan kende et 400 år gammelt loftsmaleri under århundredes forskellige bygningsarbejder? Det kommer ikke nødvendigvis frem storslået, men kræver en ekspertise at kunne identificere. Området er for vigtigt til, at vi kan krydse fingre og håbe.

Med bekendtgørelsen bliver det også muligt at udskifte nogle bygningsdele, herunder tagrender og nedløbsrør og der er flere områder, der fremover kun vil være underlagt underretning fremfor en ansøgning med efterfølgende tilladelse. Det samme gælder etablering af varmepumper, hvor det ikke er klart, hvordan opsætning af udstyr i det indre er underlagt underretning eller ansøgning.

Det er områder, der umiddelbart kan virke uproblematisk, men i By og Land Danmark kan vi være bekymrede for, at dette er første skridt på vej ned af trappen, hvor vi går på kompromis med vores bygningsarv. Mange bække små giver som en bekendt til sidst en å. Vores fredede bygninger er noget særligt. I Danmark findes der over 2.000.000 bygninger, heraf er ca. 7100 af dem fredet. Dvs. ca. 0,4 % af de danske bygninger er fredet. Det er med andre ord en meget lille del af den danske bygningsmasse, der er tale om. De er få, men de er meget vigtige. De fortæller vores fælles historie. De fortæller, hvordan vi har levet, arbejdet og boet. Hver gang vi går på kompromis, så går vi også på kompromis med vores fælles historie og kulturarv og hvordan vi giver den videre til de næste generationer.

Det skal ikke være unødigt besværligt at være ejer af en fredet bygning, men løsningen er ikke at gøre forpligtigelserne færre og tilsynet mindre. Tværtimod mener vi i By og Land Danmark, at man burde styrke området og skrue op for rådgivningen og vejledningen.

Alle undersøgelser viser, at vores kulturarv betyder noget. Vores historiske huse er en gevinst økonomisk, klimamæssigt, turismemæssigt og for vores livskvalitet. Den forslåede bekendtgørelse kan virke som en fornuftig besparelse nu, men ende med at blive dyrt for fremtiden.

Med venlig hilsen

Iben Bækkelund Jagd
Formand
By og Land Danmark